

DOMOLJUB

Izdava vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu „Domoljuba“ Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina reklamacije in in-sorabli pa: Upravištvu „Domoljuba“, — Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Stev. 34.

V Ljubljani, dne 23. avgusta 1917.

Leto XXX.

Delo za mir.

V četrto leto že gre strašna vojska, ki namaka s krvjo bojna polja in dan za dnem nalaga narodom Evrope strašne žrtve. Naš cesar je že prvi dan svoje vlade očitno povedal vsemu svetu, da je za mir, a nasprotniki te plemenite izjave niso hoteli vpoštevati, ampak izkušajo vojsko vedno bolj razširiti in vedno nove države zaplesti v krvavi ples. Na čelu vojnih hujskačev stoji povsod framasoni, ki združujejo svoje protiverske namene s kapitalističnimi interesi. Oni upajo, da bo te vojski nastanejo divji prevrati, da ljudstva izgube vso нравno misel in da bodo oni potem po splošnem polomu s kulturnim bojem uničili Cerkev ter postavili svoje ljudi na čelo novemu gibanju. Kapitalisti, ki od vojske ogromno zaslužijo, se tudi ne branijo, če se nadaljuje prelivanje krvi, ker tako kot sedaj niso še nikoli žele judovske družbe. Zato angleški kapitalisti neprenehoma hujskajo na vojsko in so zapletli vanjo že skoro vse države sveta. Amerikanci, ki so od nekdanj molili samo enega boga, namreč svoj dolar, so se z vso vnevo lotili vojske, ker služijo od nje številne milijarde. Zlato gre čez ocean v Ameriko, koder noč in dan izdelujejo za drag denar našim sovražnikom vojne potreščine. Ravno tako so tudi rumeni Japonci uvideli, da je njih le na korist, če se belo plame v neizprosni boju samo uniči, in zato pošiljajo vsaktero pomoč na evropska bojišča z edinim namenom, da se Evropa popolnoma razmesari in postane njihova zadolžena sužnja. Evropa je zibel in središče krščanske omike, in to hočejo zatreti temne sile to- in onkrja oceana, ki podpihujejo narodno sovražništvo evropskih narodov in jim radodar-

no pošiljajo vsa mogoča ostudna uničevalna sredstva, da bi se čimprej med seboj pobili.

To je zmisel te grozne svetovne vojske.

Ljudstva zdihujejo pod vojnimi bremenami. Socialni demokratje, ki tudi med vojsko samo to premišljajo, kako bi pomnožili svoje vrste in ljudstvo prepričali, so začeli pri nas nastopati kot prijatelji miru. Pa samo pri nas! Pri sovražnikih podpihujejo vojsko. Sklicali so mednarodno konferenco v Stockholm na Švedskem in delajo velikansko reklamo že več mesecev, kakor da bi edino le od njih mogla priti rešitev. Pa kaj se je zgodilo? Naš in nemški cesar sta svojim socialnim demokratom dovolila, da smejo svobodno iti v Stockholm delat za mir. A vse nam nasprotno vlade so svojim socialistom prepovedale iti tje, namreč tistim, ki bi res za mir kaj storili. Samo vojni hujskači imajo svobodno pot, da po celem svetu nete soyraštvo in pozivljajo na uničenje in nadaljevanje vojske. Francija ima socialnodemokraško vlado, pa ravno ta vlada je vsem prijateljem miru prepovedala, da se ne smejo udeležiti mirovnega pokreta. Anglija je istotako odrekla dovoljenje svojim državljanom delati za mir in je s svojim denarjem podkupila tudi socialnodemokraške ruske revolucionarje, da s ponovljeno divjostvo nadaljujejo vojsko, dasi jim je zopet naša vlada ponudila priliko za mirovna pogajanja. In tudi Združene države ameriške, ki se nam vedno hvalijo kot vzor demokracije, so odrekle potne liste onim prijateljem miru, ki so nameravali potovati v Stockholm. V Ameriki pač ukažejo samo milijarderji, ki so svoje tovarne uredili za izdelavo topov in streliva v pomoč našim sovražnikom in jim je le na tem, da karmoč dolgo vle-

čejo iz njih svoje ogromne dobičke. Tako izgoda od blizu tista hvalisana »demokracija«, za katero se tudi pri nas nekateri vneajo.

Socialni demokratje ne bodo prinesli svetu miru, ker njihova vera ni vera ljubezni, ampak je vera boja in pohlepnosti. Ti nam bodo vojsko samo podaljšali.

Sedaj pa gre širom sveta vest, da je sveti oče stopil do vseh vojskujočih se držav in tudi do nevtralecev s predlogom za mir. Te dni je bilo papeževo pismo dostavljeno vsem vladarjem in zastopnikom držav. O vsebini poročamo na drugem mestu. Naš cesar se je izrazil proti nunciju, ki mu je izročil papeževo noto, da je pripravljen storiti vse za svoje narode ter jim prinesiti mir in pravičnost. Bolj kot vsak drugi vladar se prizadeva cesar Karl, da bi uresničil načela krščanske pravičnosti, izražena v besedah sv. očeta.

A takoj so napadli nekateri angleški listi svetega očeta, češ da je njegovo posredovanje samo nam na korist. Tako hočejo že vnaprej zatreti vsak uspeh, ker proglašajo tudi papeža za strankarskega, če se le oglasi za mir. Ti ljudje hočejo res vojsko brez konca — do uničenja. Istina pa je, da sveti oče nēprestano na tihem dela za mir. On hoče pripraviti sovražnike do tega, da bi se vsaj enkrat vsedli skup k razgovoru in povedali drug drugemu, kaj pravzaprav hočejo. Samo iz odkritega pogovora more priti sporazum za mirov. pogajanja.

Katoličani vsega sveta spremljajo s svojimi molitvami prizadevanje svetega očeta in ga po svoji moči podpirajo. Tretjič stopa sedaj Benedikt XV. pred svet s pozivom na mir. Italijanska vlada se je bila prvič takoj uprla in je papežu zagrozila, da bi vsako posredovanje za mir od njegove strani

smatrala kot sovražno dejanje proti sebi in da ne more potem več jamčiti za osebno varnost njegovo. Pa tudi ta grožnja laških framasonov ga ni ostrašila. Papež izvršuje dalje svoj apostolski poklic.

Podpirajo ga pri tem katoliški možje. Osnoval se je mednarodni katoliški odbor v Švici, ki izkuša pripraviti najprej katoličane do sporazuma. Ravno sedaj so v Curihu zbrani vplivni katoliški možje: voditelj katoliškega Centra v nemškem državnem zboru, Erzberger, ki je s svojim nastopom v zbornici strmoglavil mogočnega državnega kancelarja Bethmanna in izjavil, da je mogoče prav kmalu mir narediti, da bi le mogli vplivni državniki priti skup; dalje je tam avstrijski krščanski socialc dr. Mataja, izboren poznavalec mednarodnega prava, in deželni glavar Kranjske dr. Šusteršič. V Curihu izhajajoči katoliški list je te dni prinesel prav temeljito pojasnilo o jugoslovanskem vprašanju.

V odboru so še voditelji katoliških Čehov dr. Hruban, voditelj katoliških Mažarov grof Ziči, Poljaki in zastopniki drugih nam prijaznih držav. Ti izkušajo privabiti v svoj krog katoličane iz sovražnih držav, da se naredi vendar enkrat vsaj nekaj stika med sovražniki. Framasonske vlade so seveda temu skrajno nasprotne, a trajno se vendar ne bodo mogle upirati. Želji po miru, ki mora med ljudstvi pridobivati vedno več tal, čim dalje vojska traja.

Ko je šel načelnik naše stranke dr. Šusteršič iz Ljubljane in je izročil posle svojemu namestniku, je dejal: Kaj morem v teh razmerah boljšega storiti kakor da grem delat za mir? Dobrotnik človeštva je, kdor tudi samo za en dan skrajša to grozno uničevanje in strašno zmedo pojmov!

Tako je. To vojsko je satan naredil. Samo Bog jo more končati.

Za pozabljene...

Delo ljubezni do bližnjega ni imelo izlepa tako obsežnega torišča kot v dneh sedanje vojne stiske. Ranjenci, invalidi, bolniki, sirote, vojaki na bojišču: vsi pričakujejo upravičeno naše pomoči duševne in telesne. Zgodi se pa menda le prevečkrat, da pozabimo na tiste, ki o njih mislimo, da so na varnem in preskrbljeni: na ujetnike. Ti reveži so morda povečini najbolj zapuščeni in najbolj revni. V tujih, neznanih krajih trpe, zdihujejo, hrepene po domačih, po rodni hiši. Ne znajo jezika, ne poznajo nobene izpremembe, isto težko delo ob pičli nezadostni hrani dan na dan, raztrgani po telesu, razdrapani na duši, brez tolažbe in dostikrat brez glasu iz domovine... To je muka, ki se ne da opisati! Najhujše je pač, če ne dobe od doma nobenega sporočila. Z ozirom na uboge ujetnike v tujih deželah se uveljavljajo besede Gospodove: »Bil sem bolan, v ječi —

pa me niste obiskali.« Nekateri so res čisto pozabljeni, ker ne znajo pisati domov, pa če pišejo, pismo zaradi slabega naslova ne dojde; največkrat tudi ne sporoče pravičnega naslova nase — in domači žalostnega in potrtega srca tarnajo, ko ne morejo odgovoriti. V takem slučaju ne preostane drugega, kakor v goreči molitvi prositi ljubega Boga, naj pošlje tolažbo ter potrpežljivost, vztrajnost in udanost hudo preizkušenim ujetnikom, da ne bodo zdvojili, marveč nosili težki križ s krščanskim junaštvom.

Globoko pretrese človeka, kar je pripovedovala neka sestra avstrijskega Rdečega križa, ki je smela obiskati ujetniška taborišča na Ruskem. Našla je veliko duševnega trpljenja in reve, ker ujetniki nimajo, ali imajo vsaj premalo dušnega pastirstva ne svojih katoliških duhovnikov. Kako so bili reveži hvaležni in dovzetni za tolažilne besede in zveličavne nauke, s katerimi jih je skušala samaritanka okrepiti in dvigniti! O dveh mladih kadetih je pripovedovala, da sta v obupu klicala: »Ne verujeva nič več ne na Boga, ne na cesarja, ne na domovino — vse naju je zapustilo!« Celo uro se je pogovarjala z njima ter s svojo gorko besedo zopet vlila v njiju srce vero v Boga in božjo previdnost, kar sta solznih oči potrdila. Našemu pokojnemu cesarju so se orosile trudne oči, ko je dobra sestra te in enake slučaje pripovedovala.

Vojaki na frontji, po bolnišnicah veliko trpe, so mučenci, ako vse križe prenašajo iz prave ljubezni do Boga; a vendar so vsaj ob časa do časa deležni duhovne pomoči, dušnopastirske tolažbe; večinoma tudi ne pogrešajo družbe in delnega razvedrila. Ujetniki so pa morda povečini brez tolažbe in duhovne pomoči, zapuščeni in osamljeni — nekateri že čez dve leti. Na tisoče jih je — zlasti v prvih mesecih — umrlo v ujetništvu (v Srbiji in na Ruskem) brez duhovne pomoči, brez sv. zakramentov.

Dolžnost naša je, da pomagamo vsem tem najrevnejšim med revnimi — kolikor pač moremo.

Svoj čas se je govorilo, da bo šlo iz Avstrije večje število duhovnikov na Rusko, da bi obiskavali vse kraje, kjer je kaj naših ujetnikov in bi jih tako vsaj duševno okrepčali. Ali se je ta namera izvršila in v koliko, nam ni znano.

Pomanjkanju dušnega pastirstva naj bi se odpomoglo s tiskano in pisano besedo. Naši dobri dušni pastirji se trudijo, da so več ali manj v pismenem stiku z vsemi svojimi farani, ki so na bojišču, pa tudi s tistimi, ki koprne v trdem ujetništvu po domu. Kolika tolažba za ujetnika tam v ruskih stepah, če dobi samo eno kartico od svojega župnika! Trajno mu bo hvaležen. Največja težava je dobiti pravične naslove. Pojasnila bi se dobila v katerem izmed dunajskih uradov za pomoč vojnim ujetnikom.

Velika dobrota za ujetnike bi bila, če bi jim domači od časa do časa poslali dobrih knjig: nabožnih, zabavnih, gospodarskih in strokovnih. Ni gotovo, da bodo vse take pošiljatve došle na pravo mesto, vse se pa vendar ne bodo izgubile. Pripomniti je pa, da na Rusko ni dopustno po-

siljati takih knjig, ki so bile tiskane leta 1914, ali pa pozneje. Pošiljatve oskrbuje tudi dunajska pisarna: »Zentralnachweisbüro, Abteilung H/1 für Buchversorgung Einzelnr, Wien IV., Karlsplatz 13.«

Nemci imajo tako urejeno, da se kar na ta urad pošlje določen znesek, nakar pri uradu vse nadaljno oskrbe in urede.

Naj bo torej tudi ta zadeva topla priporočena vsem, ki čutijo z našimi trpini. Svoje življenje so tvegali za domovino na bojiščih, zdaj jih pa tare jarem grenkega ujetništva in osamelosti; kdo bi ne imel hvaležnosti in srca zanje!

Pregled po svetu.

Dosledno. Jugoslovanski klub, ki je odklonil povabilo ministrskega predsednika Seidlerja za vstop v ministrstvo, je izjavil, da bo podpiral samo tako ministrstvo, ki se izreče za njegov državnopравни program in za njega uresničenje. Nasproti uradniškemu ministrstvu bo imel Jugoslovanski klub proste roke, četudi pozove Seidler v krog osrednje vlade slovenskega uradnika. — Da zahteve Jugoslovancov niso brez vpliva na vnani svet, je razvidno iz ital. časopisja, ki se korenito peča z jugoslovanskim vprašanjem ter smatra, da je za italijanske interese zelo nevarno, ako bi se dosegla okrepitev Avstrije z uresničenjem zahtev Jugoslovanskega kluba.

Še en poskus. Papež Benedikt XV. je pred Veliko Gospojnico po svojem državnem tajniku izročil novo noto vsem vojskujočim se državam in tudi nevtralcem, oziroma njih vladarjem. V noti so navedeni že tudi precej jasni in določeni predlogi, ki naj bi bili za podiogo pri sklepanju miru. Pomenljivo je zlasti to, da je bilo papeževo pismo izročeno Franciji, Združenim državam in tudi italijanski vladi po angleškem zastopniku. Laška vlada je svojčas pod pritiskom namigavala, da bi smatrala vsako izjavo sv. očeta za mir, kot sovražno vladi in da potem ne bi mogla jamčiti za varnost apostolske stolice. Kljub temu se je papež zopet odločil za mir. Listi smatrajo okolnost, da se je dostavila papeževa nota s posredovanjem angl. veleposlaništva, kot dobro znamenje, češ, da Anglija vsebine ne odklanja. Sv. oče poudarja, naj se dožene trajen mir in odpravijo stoječe vojske; zagotovi naj se svoboda morja, nobena vojskujoča stranka naj ne zahteva odškodnine; nadalje govori papež o obnovitvi Belgije, o izpraznitvi francoske zemlje, o vrnitvi nemških naselbin. Z ozirom na Trient, Trst in Poljsko uba sv. oče, da se bo našel izhod, ki bo zadovoljil narodna stremjenja. — Vrhovni poglavar je kakor vselej tudi sedaj pokazal svojo neodvisno posredovanje. Bog daj srečo! — Sedaj se čuje že odmev papeževega klica. Ne more se reči, da je klic Benediktov neljub ali neprilichen. Povsod z velikim zanimanjem razpravljajo o pismu sv. očeta ter ga pozdravljajo kot znanilo novega upanja. Izjemo delajo le framasonski listi. Italijani pravijo, da je od tega koraka največ upati. Na Angleškem je časopisje razdeljeno na dve struji, in če-

tudi se del tega časopisja protivi ponudbi sv. očeta, češ, da bi mir sklenjen v tem trenutku, pomenjal za Angleže precejšen udarec, vendar ne smemo prezreti dejstva, da je uprav Anglija izročila pismo sv. očeta svojim zaveznikom.

Sedaj ugibljejo, kdo je pravzaprav napotil sv. očeta, da se je zopet s tako odločnostjo lotil mirovnega dela... Listi trde, da so posredovale nevtralne države. Po vsem soditi je pa prošnja prišla od izvršilnega odbora katoliških mož, ki so pred meseci imeli mirovno zborovanje v Curihi in ki sedaj posluje po svojih zastopnikih, kakor poročamo v uvodnem članku.

Korak sv. očeta je tem pomenljivejši, čimbolj sili na dan želja in zahteva po miru pri vseh narodih sveta; povsod uvidevajo, da je edino papež tista osebnost, ki more z ozirom na svoje dostojanstvo kot poglavar vesoljne katol. Cerkve ter kot strogo nevtralna oblast — uspešno posredovati. Naj bi se razpršile megle medsebojnega sovražstva med narodi, naj bi nastop sv. očeta napravil jez strašnemu prelivanju krvi in nam privedel srečo mirnega življenja.

Delijo — preden kaj imajo. Bivši srbski ministrski predsednik ima dovolj časa, menda tudi denarja, da roma od kraja do kraja. Zadnjič enkrat je bil celo v Londonu, nato je pohitel v Rim. Kaj pa bi rad? Odkar se po časopisih razpravlja vprašanje jugoslovanske države v okviru habsburške monarhije, ga je jelo skrbeti, ker ima ententa v načrtu veliko Srbije; prav tako se ta stvar ne sklada z računi Italije, ki hoče edino gospodstvo na Jadranskem morju. Zdej pa ugibljejo, kaj storiti. Pasić bi seveda rad, da bi bili vsi Jugoslovani srbski sužnji. Toda nam ni nič mar Velesrbija, ki je šla tudi za Pasića rakom žvižgat. Ne nemški ne srbski robovi ne maramo biti, marveč prosti na lastni zemlji pod zaščito habsburškega železa. Italija naj pa ostane tam, kjer je bila. Tisti, ki so se nazvali »neodrešenci«, so jo početkom vojske itak popihali z avstrijskih tal. Naj bodo tam, mi jih ne maramo. Naše zemlje pa ne damo.

V Franciji se nekaj plete... Odkar je prezident Poincaré ponudil svoj odstop, so se pojavile na Francoskem velike zmede. V javnost (izvun Francije) ne pride sedaj nobeno poročilo, ker so zaprli meje francoskim in laškim časopisom. Socialisti ugovarjajo, ker ne dobe potnih listov za posvetovanja v Stockholmu. Tudi angleška vlada se protivi stockholmskemu zborovanju. Čudno pa je, da so bili vsi listi polni poročil o Poincaréju, da hoče baje odstopti, dočim sedaj izvemo, da se je mudil prav tisti čas na italijanski fronti ter da je imel nagovor na laške vojake — celo v Gorici!

Iveri.

Vsako delo, pa naj bo še tako preprosto, priključljivo ali zoparno, delo razuma ali telesno delo, je treba smatrati kot predpogoj človeške sreče, ter je vsled tega spoštovanja vredno.

Gr a j a je potrebna stvar, ki nikomur ne bo v kvar. — Moraš pač milobo ž njo združiti, kot v salato h kisu olja viliti.

Svetovna vojska.

Enajsta italijanska ofenziva besni od 17. avgusta dalje. Po silni topovski pripravi so na vsi primorski bojni črti vzplamтели pehotni boji. — Beg iz italijanske armade. — Romuni v težkem položaju; Nemci vzh. in Panceu. — Druga ofenziva na Flanderskem; novi napadi sovražnikov pri Lensu in Arrasu odbiti.

Na vseh bojiščih siloviti boji. Bojna strast se je zadnje dni razpalila na vseh evropskih bojiščih. Povsod udarja ofenziva ob defenzivo. Na zapadu in v Primorju sovražniki gonijo milijone k napadu, na vzhodu se pa Rusi in Romuni umikajo pred našo ofenzivo. To je položaj evropskih bojišč. Še nikoli v svetovni vojski se niso na

bruha na tisoče topov-jeklo, ogenj in strupene pline proti našim postojankam; naša artiljerija krepko odgovarja in skuša razkropiti zbrane sovražne čete, ki se pripravljajo na napad. Italijanski daleč noseči topovi obstreljujejo ceste, vasi in vojaške naprave daleč za fronto; skoro ves Kras je v ognju. Po dvanedevni topovski pripravi so se razvile pehotne bitke. Na več krajih neprestano naskakujejo sovražne množice; boji se za nas ugodno razvijajo.

Razstrelba na Krnu. 16. avgusta so Italijani zažgali na Krnu podkop. Nameravali so razušiti našo postojanko, toda razstrelba je predvsem škodovala sovražniku, ki mu je zasula lastne jatke. Takoj po eksploziji je napadla sovražna pehota, toda naši so jo zapodili z ročnimi granatami.

Italijanski letalski napadi. Še nikdar niso italijanski letalci s tako drznostjo ogrožali našo zemljo, kot zadnje dni pred ofenzivo. Njihovo letalsko brodoge so znatno pomnožili Francozi in Američani. — Vse

Turška tovarna kolona.

vseh bojiščih hkrati bili tako silni boji, kot danes. Če osrednje sile povsod obvladajo vojni položaj, potem bodo sijajno dokazale, da jih ves svet ne more streti.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

Enajsta ofenziva. Kar smo pričakovali je prišlo: enajstič poskuša sovražnik odtrgati naše Primorje od Avstrije, enajstič skuša udreti v Trst, v življensko žilo Avstrije. Desetkrat se je že zaletel sovražnik, vedno z večjo silo v zid avstrijske brambe, enajsta ofenziva bo skoro gotovo po svoji silovitosti preseгла vse dosedanje. Po suhem, z morja in iz zraka pritiska sovražnik na naše branilce na kamenitem Krasu.

17. avgusta opoldne, na cesarjev rojstni dan, se je unela na vsem primorskem bojišču mogočna topovska bitka: od Mrzlega Vrha do morja, na 60 kilometrov dolgi črti

ozemlje za fronto so obiskali laški železni ptiči, vse važnejše kraje na Primorskem, Gorenjskem in Notranjskem so posetili. Najbolj je trpela Gorenjska: Javornik, Jesenice, Koroška Bela. Prebivalci so doživeli strahovite ure, ki jih ne bodo nikdar pozabili. Lahi so vrgli 6500 kg bomb.

Beg iz italijanske armade. Pišejo, da je v času od 15. maja do sedaj pobegnilo približno 50.000 mož. Skrivajo se v gorah in po deželi. Pobegnili so s puškami, s strelivom in celo z malimi brzostrelnimi topovi. V Apeninih, v Abrucih in v Kalabrijskih gorah se baje skriva 10.000 vojaških beguncev, ki so med seboj urejeni čisto vojaško. Zlasti po pomladanski ofenzivi je začelo uhajati vedno več vojakov, končno so zapustile svoje zastave cele stotnje in bataljoni, med njimi celo častniki. Ljudstvo drži z dezertarji, zato si vlada ne upa nastopiti proti njim.

RUSKO-ROMUNSKO BOJIŠČE.

Uspeh gališke ofenzive. 19. julija se je pričela naša ofenziva pri Zborovem v Galiciji. Razen malega kosa, so zavezniške armade osvobodile skoro vso Galicijo, v Bukovini se pa sovražnik drži tudi le še v vzhodno-južnih obmejnih krajih. Za gališko ofenzivo je sledil Mackensenov napad v Romuniji. V tem času do 16. avgusta so avstrijske in nemške čete ujele na teh bojiščih 655 častnikov, 41.300 mož, zaplenile so 257 topov, 546 strojnih pušk, 191 metalcev min, 50.000 pušk, mnogo municije, 25.000 mask proti plinu, 14 oklopnih avtomobilov, 15 težkih avtomobilov, 2 oklopna vlaka, 6 naloženih železniških vlakov, 26 lokomotiv, 218 železniških voz, več letal in precejšnje zaloge živil.

Ustavljene boji v Galiciji in Bukovini. V Galiciji in Bukovini so se naše čete ustavile in se utrjujejo v svojih novih postojankah. Sicer se še vedno bijejo na vsi gališko-bukovinski fronti, vendar so boji omejeni na stalne črte brez kakega večjega premikanja čet. Posebno živahno je bilo streljanje ob Zbruču in v jugovzhodni Bukovini.

Romuni v kleščah. Težišče bojev se je zadnjih 14 dni preneslo iz Bukovine v jugozapadno Moldavijo. Romuni so bili zadosti neprevidni, da so ob času najhujših galiških bojev začeli razbremenilno ofenzivo v najbolj neprimerenem ozemlju ob potoku Casinu in gorovju Casinului. Prodrli so skoro do sedmograške meje. Tu jih je pa zagrabil od jugovzhoda Mackensen, na njih desnem krilu pa armada nadvojvode Jožefa. Ze zadnjič smo poročali, da so avstrijske čete prodrle že do mesta Grozesci, zadnje dni so tam naše karpatske čete dosegle nove uspehe, vrgle sovražnika z več višin in ujele 16. avgusta 45 častnikov, 1600 mož, zaplenile pa 18 strojnih pušk in en top. Severno od tod so naše čete prodrle pred utrjeno mostišče Očna. Tako je romunskim četam zastavljeno umikanje proti severovzhodu. Še hujši udarec pa je zadnji teden doživela romunska armada severno od Foksanija. Mackensen uporablja zelo uspešno in previdno taktiko. Da brani pehoto, razbije najprej z artiljerijo sovražne postojanke, nagel sunek vrže sovražnika nazaj, nato se nemška pehota takoj zakoplje. Romunski protinapad v velikih masah dobi nemške čete že zakopane. Ko se Romuni upehajo s svojimi protinapadi, sledi zopet krepak nemški sunek, ki sovražnika zopet potisne nazaj. Na ta način so Mackenseneve čete dosegle pretečen teden zelo lepe uspehe, **osvojile mesto Panciu**, vrgle sovražnika vzhodno od Marasesti nazaj čez Seret in zaprle romunski karpatski armadi umikanje ob reki Putna; Romuni se morajo zato umikati iz Karpatov po neprehodnih gorah in gozdovih, kjer so jim na razpolago le slaba gozdna pota. Vsa romunska karpatska armada je v veliki nevarnosti, da jo zavezniški ne zajamejo, če se hitro ne umakne. Da bi odvrnili to nevarnost, skušajo Romuni in Rusi napadati v velikih množicah. Več takih protinapadov so avstrijske in

nemške čete odbile pri Očni, in v prostoru pri Panciu. Tudi pri Galacu ob izlivu Sereta v Donavo so poskušali s protinapadi sovražniki priti čez Seret, ogrožati zavezniške armade za hrbtom in tako ovirati njih prodiranje. Vse te poizkuse so sovražniki krvavo plačali.

FRANCOSKO-BELGIJSKO BOJIŠČE.

Nova velika bitka na Flanderskem — sovražnik odbit. 15. avgusta je iznova zadivjal silni napad Angležev in Francozov na belgijskem bojišču. Središče vseh bojev je prostor ob Ypernu. Po srđiti topov. pripravi, ki je narastala do bobnečega ognja, so Angleži napadli zopet v gostih pehotnih vrstah najprej na širini kakih 18 kilometrov; polagoma pa se je razširil napad na črto 30 kilometrov od Ysera do Lysa. Angleži so poslali v boj cvet svoje armade, podpirale so jih tudi francoske sile. Kakor navadno pri takih bojih je angleški napad na več krajih dosegel v začetku nekaj uspeha, toda hiter nemški protinapad je ustavil sovražno prodiranje ali celo iztrgal pridobljeno ozemlje. Pri Langenmarku se je Angležem celo posrečilo, da so prebili nemško fronto, v odprtino so pošiljali že nove ojačbe in prodirali pri Peel-Cappelle, toda Nemci so imeli zadaj že pripravljene rezerve za ta slučaj. Te so se vrgle na prodirajočega sovražnika, ga ustavile in ga vrgle nazaj do njegovih rezerv, nato so premagali Nemci tudi te in zopet osvojili Langemark. Toda Angleži niso ustavili napada. Ze tri dni se vrši silna borba, v kateri se neprestano menja bobneči ogenj s pehotnim napadom. 17. avgusta so se Angleži zopet vrgli na nemške postojanke pri Langenmarku in iznova osvojili ta kraj, vendar so se morali takoj vzhodno od te vasi ustaviti.

Hudi boji pri Lensu. Vzporedno z ofenzivo v Flandriji so Angleži napadli tudi v francoski pokrajini Artois pri mestih Loos in Lens. V boj so poslali štiri kanadske divizije. Po najmočnejšem topovskem obstreljevanju je sovražnik udrl v prvo nemško postojanko, nemški protinapad jih je vrgel nekoliko nazaj, tako, da so sovražniki dosegli le majhen uspeh. Napadi se še vedno ponavljajo, vendar pa nemško topništvo s silnim ognjem zadržuje sovražno pehoto, da se njen napad ne more razviti v polni meri.

Srditi boji divjajo sploh na vsi francoski bojni črti; najbolj krvavo so se zopet borili okrog znanih bojnih žarišč: St. Quentin-Soissons in Reims. Povsod so nemške čete zadržale delne francoske napade, deloma same napadale, tako da je ostal položaj skoraj neizpremenjen.

Tedenske novice.

Nova odlikovanja. Povodom cesarjevega rojstnega dneva so odlikovani izmed duhovščine ljubljanske škofije: Knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič (veliki križ

Franc Jožefovega reda); stolni prošt v Ljubljani Iv. Sajovic (komturni križec Franc Jožefovega reda); novomeški prošt dr. S. Elbert (zvezdo h komturnemu križu Franc Jožefovega reda); stolni dekan ljubljanski M. Kolar (častniški križec Franc Jožefovega reda); stolni kanonik ljubljanski J. Erker (red železne krone III. razreda); vrhniški dekan Fr. Hönigmann, kamniški dekan in kanonik Ivan Lavrenčič, vipavski dekan A. Lavrič (viteški križec Franc Jožefovega reda); župnik v Zelimljah (prej v Zg. Logatcu) Iv. Erjavc, župnik v Slavini Jožef Laznik, župnik pri D. M. v Polju Iv. Müller, župnik v Prečni Fr. Šmidovnik, župnik v Hrenovcah Iv. Zupan (zlat zaslužni križec s krono); radovljiški dekan in čast. kan. J. Novak, idrijski dekan msgr. M. Arko, posl. in župnik I. Piber, rektor nem. vit. reda v Ljubljani P. Bernard Polak, kn. škofijski kancler v Ljubljani V. Steska (vojni križec za civilne zasluge II. razreda); župnik v Košani A. Abram, svetnik in župnik na Dovjem Jakob Aljaž, župnik pri Sv. Jurju pod Kumom Fr. Avsec, župni upravitelj na Viču P. Avguštin Čampa, župnik v Fari Alojzij Češarek, kaplan v Radovijici Jakob Fatur, kaplan v Žužemberku Karel Gnidovec, župnik v Kranjski gori A. Krajec, mestni župnik v Krškem Al. Kurent, župnik na Homecu A. Merkun, kanonik novomeški (prej župnik v Stopičah) Jakob Porenta, kurat v Št. Petru na Krasu L. Smolnikar, župnik v Adlešičah Iv. Šašelj, župni upravitelj v Beli Peči Fr. Zajc, župnik na Boh. Bestrici Fr. Zvan (vojni križec za civilne zasluge III. r.). — Med slovenski škofi: (ljubljanški knezoškof, kakor zgoraj), knezonadškof goriški dr. Fr. Borgia Sedej, knezoškof lavantinski dr. M. Napotnik, nadškof zagrebški dr. A. Bauer (red železne krone I. vrste); škof krški dr. Anton Mahnič (red železne krone II. vrste). Med učiteljstvom: nadučitelj v p. na Vrhniki V. Levstik (zlat zaslužni križec); nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano Iv. Bajec, nadučitelj v Ljubljani Iv. Cepuder, nadučitelj v Kostanjevici A. Fakin, voditeljica dekl. šol v Šmihelu pri Novem mestu s. Mihaela Goriup, ravnateljica dekl. nemške 8 razrednice v Ljubljani Fr. Ilersič, učiteljica v Toplicah pri Zagorju Franciška Jankovič, vodja ljudske šole v Postojni Ferd. Juvanec, nadučitelj v Toplicah pri Zagorju Fr. Kozjak, šolski vodja v Zagorju Iv. Levstik, ravnateljica dekl. 8 razrednice v Lichtenturnem zavodu v Ljubljani s. Eleonora Mantuani, nadučitelj pri D. M. v Polju V. Mihelič, učiteljica v Selcih pri Škofji Loki Ema Petsche, voditeljica zas. dekl. šole v Mekinjah M. Kristina Pezdirc, nadučitelj v Svibnem Ludovik Pirkovič, nadučitelj v Mokronogu Iv. Pirnat, nadučitelj v Št. Vidu pri Zatični Ivan Polak, naduč. v Radečah Fr. Rant, nadučitelj v Št. Jerneju Karel

Trost, nadučitelj v Slavini, Fr. Verbič, učiteljica v Krškem Pavla Zirič (vojni križec za civilne zasluge III. razreda).

Nov prelat. Sv. oče Benedikt XV. je prišel ravnatelja ljubljanskega semenišča, č. kanonika g. dr. Jožefa Lesarja a med svoje hišne prelate s pravico nositi škofovsko mitro pri slovesni sv. maši.

Umrli s pridigo v roki. V gozdu pri Polšniku je nenadoma umrl goriški duhovnik g. Fr. Abram, doma iz Vojsčice. Šel je na sprehod ter se grede pripravljaj na pridigo. Ker se ni vrnil, so ga šli iskat in našli sedečega s spisano pridigo v roki, a bil je mrtev. R. i. p.!

Dodatno se poroča, da omenjeni duhovnik ni umrl naravne smrti, marveč je bil zavratno umorjen. Sumajo nekega rumunskega ujetnika.

Zopet amnestija. Na svoj rojstni dan je naš cesar pomilostil zopet večje število kaznjencev; docela izvzeti so tisti, ki so obsojeni zaradi navijanja cen.

Nedolžni trpe... Dne 14. avgusta zjutraj se je prikradla cela vrsta italijanskih letalcev sem čez Črnomelj nad gorenjsko dolino. Dvakrat so strašili nad Jesenicami in ob Savi. Z granatami so zažgali gozd v bližini in napravili nekaj škode na poslopih in v bližini, zlasti pa na Javorniku, kjer so razrušili hišo Terezije Špendal. Popoldne so zopet prišli. V bližini Koroške Bele so spustili 20 težkih bomb; dve sta zadeli Slavčevo hišo, ena je pa zažgala Kovarjevo poslopje, odkoder se je ogenj vsled strašne suše in vročine po bliskovo razširil na okoliška poslopja. Požorelo je 44 hiš z gospodarskimi poslopji in pridelki. Uničena je tudi zunanjsčina cerkve in pa stolp; dva zvonova sta padla na obok. Zmeda je bila velikanska. Ubogo ljudstvo je begalo okrog in bežalo v gozd, kjer so padale bombe. Škoda je velikanska, podpora nuina. Sodimo, da bo v tem slučaju priskočila na pomoč tudi vojna uprava, ker je nesrečo povzročila vojska. — Na Jesenicah sta bila ubita 12letni mladenič Alojzij Mencinger in 36letni delavec Janez Pesjak.

Smrt pobira. Po kratki bolezni je izdihnil na Marijin praznik č. g. Franc Sever, župnik v St. Vidu pri Vipavi. V krepki dobi 36 let ga je Gospod pozval po plačilo. — V Ljubljani so pokopali 17. avgusta č. kanonika in bivšega dekana tolminskega č. g. Jožefa Kragla. Smrt ga je dohitela kot begunca. N. p. v. m.!

Zopet toča. V Belokrajini je na sv. Roka dan deloma zopet bila toča. V Lokvicah je med viharjem močno ropalo ledeno zrnje ter poškodovalo vino-grade, koruzo, ajdo, peso.

Gorelo je 12. avgusta v Malem Korožju v ambuški občini. Ogenj je uničil 7 gospodarskih poslopji in dve hiši. Škoda je okrog 30.000 K. — V Veliki Bučini vasi občina Prečna je udarila 16. avgusta strela in zažgala gospodarsko poslopje Janeza Šetina. Škoda je znatna.

Smrt v vodi. Na Marijin praznik sta utonila v Lahinji pri Črnomlju bratranca; mladeniča Janez Suhoperec in Jožef Grahek.

Doba ročlovnjačev. Z nenavadno drznostjo so jeli krasti številni uzmoviči ne le pridelke na polju, marveč tudi živino po hlevih. Takih tatvin in vlovov je bilo zadnji čas po raznih krajih nešteto. Ljudje bi morali malo bolje pogledati, kje se peče meso telet, ki jih je zmanjkalo v hlevih ter prositi oblastveno pomoč. Okoli Temenice pri St. Vidu na Dolenjskem se potika ciganska tolpa — menda okrog 50 mož. Pravijo, da so večinoma dezertjerji. Orožništvo je z nekaterimi civilisti napravilo lov nanje, a brez uspeha. Na pomoč pridejo sedaj vojaške patrolje. — Ljubljanskemu zobozdravniku Schweigerju je bilo ukradenih za 8000 K zobozdravniških potrebščin. — Malo pred Veliko Gospojnico je bilo ukradenih nekaj vložnih knjižic hranilnice in posojilnice v Vel. Laščah ter posojilnice v Dobropoljah, glasečih se na ime Novak in Škulj. Denarne zavode s tem opozarjamo, naj ne sprejmo teh knjižic!

Smrtna nezgoda. V kisovškem rovu pri Zagorju se je 11. avgusta smrtno ponesrečil rudar Tit Golob; ko je nalagal premog, mu je razbilo glavo. Pokojni je bil poprej od začetka vojske v vojni službi, še le pred desetimi dnevi je prišel v rudnik kjer je nesrečno končal. Zapušča vdovo in 4 nepreskrbljene otročiče.

Vojaške novice.

Povišan je poveljnik vojno-ujetniške postaje na ljubljanskem Gradu Karel vitez pl. Kern za podpolkovnika.

Naš dopisnik — odlikovan. Hrabrostno srebrno svetinjo I. razreda je prejel kot priznanje za izredno junaštvo korp. Jernej Vombergar iz Cerkelj na Gorenjskem.

Deset italijanskih letal uničenih. V zračnih bojih 10. in 11. avg. so naši letalci sestrelili, oziroma zažgali petero italijanskih letal; dne 14. avg. so jih uničili zopet petero.

Kombiniran zračni napad na arsenal v Benetkah. Italijani so Benetke izpremenili v največjo svojo trdnjavo, kjer izdelujejo orožje in odkoder preskrbujejo soško armado. V noči pred 14. avg. so se naši drzni letalci podali nad Benetke, da maščujejo italijanski napad na Pulj. Iz višine 800 m so metali z najboljšim uspehom na arsenale težke bombe, ki so povzročile tudi ogenj. V besnih zračnih bojih z italijanskimi letalci so sicer izgubili troje letal, a vojni uspeh je bil izdaten.

Vojna služba avstrijskega ženstva. Vojna uprava namerava pritegniti v vojno službo večje število ženskih moči. Nastavila jih bo za bolniške strežnice, po pisarnah, kuhinjah idr.

Boj pod zemljo. V Julijskih alpah so gradili Italijani podzemeljski rov, da bi napravili našim stražnikom nenaden potres in izbruh umetno napravljenega ognjenika. Toda tudi naši se razumejo na take »špase«. Vrtali so v nasprotni smeri, udrli v sovražnikov

rov in zaplenili okrog 2000 kg razstrelilnih snovi. Italijani so spretni zidarji in minerji, a tudi naši saperji se ne dajo ugnati.

V katoliško Cerkev je bil sprejet in krščen počastnik Alfred Scheinberger, doslej izrael. veroizpovedi. Slovesne obrede sv. krsta je izvršil šentjakovski župnik g. J. Barle v Ljubljani.

Slovenski junaki z visokih tirolskih pečin se spominjajo vseh znancev in prijateljev, ter jim kličejo: Na veselo svidenje!

Odlikovani so bili s srebrno svetinjo II. razreda: četovodja Meglen Joško, desetnik Vogelnik Franc in Gorenc Anton; pešci Zupančič Jan., Gorenc Fr., Pokoren Franc, Klobučar Jožef, Šmoro Franc, Ladovac Vinko, Zrimšek Ivan, Godeša Ivan, Božič Anton, Francija Jan., vsi pri pionirskem oddelku pp. »cesarjevič« št. 17.

Ušla sta iz ruskega ujetništva dragonca 5. drag. polka Leopold Čop iz St. Jurija pod Kumom in njegov tovariš Horvat, doma pri Mariboru. Ujeta sta bila 30. avg. lani, popihala sta jo pa 10. jul. ponoči ob 11. uri. Zapustila sta taborišče preoblečena v obleko ruskih vojakov ter blodila 11 dni po Rusiji, 4 dni pa po Galiciji. Ko sta došla do fronte, sta ležala 2 dni skrita v koruzi. Prav takrat so se pa Rusi jeli umikati, zato sta prišla naša dva junaka med naše vojske kot ujetnika, dokler se niso prepričali, da sta pobegnila iz ujetništva.

Še-le čez 35 mesecev se je oglašil iz ruskega ujetništva za mrtvega proglašeni Alojzij Leban iz Črnič 65. Služil je pri 27. domobr. pp. Iz tujine je po lastnem potrdilu pisal večkrat, a domačim ni bilo dostavljeno nobeno pismo. Torej ne obupati! Tudi mrtvim proglašeni se oglašajo.

200 generalov je imenoval ameriški predsednik, ki bodo poveljevali novi narodni armadi. Del ameriških vojakov je došel v London; ko so 15. avg. korakali po ulicah, so jih meščani radostno pozdravljali.

Razne novice.

Izgubil se je dne 11. julija 11-letni deček Martin Hafner, ki ga je že iskala drž. policija, a doslej zaman. Fant je drobnega obraza in mu manjka zadaj na glavi nekaj las. Kdor kaj ve o njem, naj blagovoli sporočiti njegovemu očetu Fran Hafnerju, Ljubljana, Sv. Petra nasip 71.

Hud udarec za sedanje čase. Na Tirolskem (v kraju Golling) so našli pod neko pečino 70 ovac, ki so bile razen treh vse mrtve. Sodijo, da jih je nagnal v prepad ovčarski pes. Pastir iz strahu ni pravočasno naznanil, da bi ljudje vsaj meso porabili; tako se je pa vse pokvarilo, ker so živali ležale 14 dni na mestu.

Na Ogrskem zopet nov ministrski predsednik. Grof Moric Esterhazy je ponudil cesarju prošnjo za odstop. Cesar je odločil, naj gre Esterhazy na dopust, da se med tem morda uravna nesoglasje s Karo-

lyjevo stranko, ki ga je pustila na cedilu. Toda danes je imenovan že naslednik, in sicer znani grof Weckerle.

Bivšega ruskega carja so odpeljali v Sibirijo, ker ga dolže, da je bilo njegovo bivališče središče protirevolucije. Carjevo rodovino so pa spravili na posestvo Romanovičev 20 km od Kostrovne. S carjevo rodbino je šlo 50 dvorjanov in 200 vojakov.

Ruska carinja nevarno bolna. »Rusko Slovo« piše: Stanje carinje Aleksandre Feodorovne je resno; otekanje ji že noge in ne more več hoditi; napadajo jo tudi srčni krčmi.

Dopisi.

Iz Tržiča. Umrla je dne 17. avgusta t. l. gošpa Marija Kokalj, trgovka in posestnica. Pokojna je bila vrla krščanska mati in velika dobrotnica revežev. Velika množica pogrebcev jo je spremljala na zadnji poti. Ženska Marijina družba z zastavo je svoji podprednici tudi izkazala zadnjo čast. Naj počiva v miru! — V Dolini je umrla Marija Fišter nagle smrti dan pred smrtjo je še grabila seno, ponoči je bila odpoklicana v večnost. — Poljskih in sadnih tatov je tudi po Tržiču in okolici veliko. Mnogo krompirja in nezrelega sadja je bilo potrganega. Tatvine, ki se povsod pomamljajo, morajo končno provzročiti lakoto.

Starigrad-Videm ob Savi. V nedeljo popoldne dne 12. avgusta sta se šli med drugim kopat v Savo tudi 16letna hči železniškega čuvaja: Ivanka Medved ter posestnikova hči Marija Umek iz Starčega gradu, občine Videm ob Savi. Zanašajoči se preveč na svojo spretnost v plavanju, jih odnese deroča voda naprej, dočim so se drugje tovarišice le s težavo rešile gotove smrti. Še isti dan zvečer potegnejo Marijo Umek pri Brežicah iz vode — mrtvo. Ivano Medved so pa dečki našli v torek zvečer ne daleč od tam, kjer so prvo vno potegnili. Pokopani sta obe na pokopališču v Brežicah. — Po hudih suši smo na sv. Reka dan vendarle dobili nekoliko dežja, a še veliko premalo.

Ali smemo pričakovati miru?

Postojna, 12. avg. 1917.

Vihar svetovne vojne se še ni podel. Mnogo, premnogo naših slovenskih junakov je našlo prezgodnji grob na tujih, pustih, neznanih in divjih tleh; veliko jih prenaša grenko usodo ujetništva. Srce mora boleti vsakega čutečega človeka, če količkaj pomisli na gorje sedanjega časa. Ali bomo vendar že dočakali toli zaželjeni mir? ... Bog nam pomagaj, od drugod nimamo pričakovati pomoči! Toda ali naj mi, ki smo doma, roke križem držimo!? Žal, da se dobe še v teh grenkih dneh ljudje, ki pohajkujejo in postopajo brez dela okrog! Kdo ne bi se zgražal nad takimi, ko drugi trpimo in se mučimo od zore do mraka, dasi nismo skoraj nič lastniki svojega s potom in krvjo orošenega pridelka! Ali je res potrebno, da se ponášajo s klobuki dekline, ki so poprej hodile na dnino? Ali bi ne bilo bolj pametno, da bi se oprijeli dela vsi in vse? Zemlje je dovolj, delavcev pa malo. Klobuk in rokavice dol, pa motiko v roke. Nekatere še danes ne marajo razumeti da je vojska šiba božja, da je greh, napuh in pohlep skoval morilno orožje, pod katerim je že na stotisoče mladih junakov izkravelo; tega —

pravim — ne marajo razumeti, zato nimajo usmiljenja z vojaki, pa jih begajo in motijo. Če bi se zavedale sedanjega gorja, če bi hrepenele po miru, kakor hrepeni skoraj ves svet, pa bi se obrnile k Bogu s pokoro ter pustile vojake v miru. Ljuba dekleta, ki ste marljive in poštene, ne jezite se na ta dopis! To ne velja vam, marveč tistim, ki so ljuljka med pšenico. Veselje bi pa bilo tem večje, če bi tudi to ljuljko iztrebili iz pšenice.

Drage slovenske mladenke! Vztrajajmo v dobrem do konca v ponos domovini, na veselje slovenskim fantom, ki krvave za vero, dom cesarja!

Sl. J. F.

Gospodarske stvari.

Sadne cene na deželi. Ljubljanska mestna aprovizacija razglašala: V zmislu ministrske odredbe bodo nakupci plačevali kmetom otrésena, za trg sposobna jabolka na domu do K 44 za 100 kilogramov, obrana in prebrana, trpečna; povprečni letini odgovarjajoča zimska jabolka pa po povprečni ceni K 70 za 100 kg. Prvovrstne, obrane češplje bodo plačevali do K 60 za 100 kg.

Tečaj za konzerviranje sadja in zelenjadi. Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu priredi dne 3., 4., 5. in eventualno tudi 6. septembra t. l. praktični tečaj za konzerviranje sadja in zelenjadi po sledečem sporedu: V ponedeljek, 3. septembra: Od 3. do 5. popoldne predavanje o potrebi konzerviranja sadja in zelenjadi, o vrzokih, da se sadje in zelenjad pokvari, o raznih sredstvih za konzerviranje sadja, zelenjadi in živil sploh in o raznih načinih sadnega konzerviranja s posebnim ozirom na potrebe sedanjega časa in z ozirom na pomanjkanje sladkorja. — V torek, 4. septembra: Od 8. do 10. dopoldne predavanje o sušenju sadja in o napravi sadne mezge; od 10. do 12. dopoldne praktične vaje v sadni kuhinji in pri sadni sušilnici. Od 2. do 4. popoldne predavanje o vkuhanju sadja, o sadnih sokovih in o sadnem kisju; od 4. do 6. popoldne praktične vaje v sadni kuhinji. — V sredo, 5. septembra: Od 8. do 10. dopoldne predavanje o konzerviranju zelenjadi v obče, o raznih načinih konzerviranja. Sušenje zelenjadi; od 10. do 12. dopoldne praktične vaje v sadni kuhinji in pri sušilnici. Od 2. do 4. popoldne predavanje o drugih načinih konzerviranja zelenjadi (steriliziranje, ohranjajoče snovi in kisanje); od 4. do 6. popoldne praktične vaje v sadni kuhinji. V slučaju, da bi se oglasilo dovolj interesentov, bo v četrtek dopoldne in po potrebi tudi popoldne predavanje in praktične vaje o napravi sadnega vina. Predavanja od 3. do vštete 5. septembra so namenjena posebno našim gospodinjam in dekletom, dne 6. septembra pa tudi gospodarjem. Tečaja se je lahko udeležiti vse 4 dni ali samo prve 3 ali pa samo zadnji dan. Ker se more vsled omejenih prostorov sprejeti le gotovo število udeležencev, se je treba za tečaj priložnosti. Pismene priglasitve (na dopis-

nici), naj se naslovijo na: Deželni kulturni urad v Ljubljani (deželni dvorec) najkasneje do 26. avgusta t. l.

O prepovedi prometa s krompirjem razglašala c. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko to-le: Z ukazom c. kr. urada za prehranjevanje ljudi od vojnem času (z dne 26. julija 1917 št. 311) je ves krompir letošnjega pridelka zasežen. Pridelovalcu je vsaka prodaja krompirja prepovedana; prestopki se postavno kaznujejo. Krompir, ki ga kdo proti prepovedi kupi, se smatra kot zaplenjen. Tudi je zabranjeno krompir prezigodaj kopati; tudi prezigodaj pokopani krompir je proglašen kot zaplenjen. Vojni zavod za promet z žitom, ki so njega uradne osebe edino upravičene kupovati in prevzemati krompir, sprejemajo samo zrelo blago.

Nad 70 čebelarjev je zborovalo na Vel. Gospojnic pri vzornem čebelnjaku marijaniškega zavoda v Ljubljani. Shod je vodil predsednik »Slovenskega osrednjega čebelarškega društva« Hafner; poročilo o denar. stanju je imel tajnik in blagajnik Hinko Zirkelbach. Živahnega razgovora o važnosti čebelarstva za sedanje čase, o načinu, kako povzdigniti to panogo našega gospodarstva — so se udeležili prelat Kalan, sadj. nadzornik Humek, A. Bukovic, župnik Jakelj, Zmaderšič idr. Glede cene medu so bili soglasnega mnenja, naj se ne prodaja kg iztrčanega medu izpod 10 K; za vosek (najlepši) naj bi bila cena 1 kg 16 K; za panje v trganje kg 6 K, za voščine 5 do 7 K povprečno.

Cene vinu na Nižjem Avstrijskem so določili naslednje: Za nižjeavstrijska vina iz vinogradnikove kleti 300 K hl; za druga vina v veletrgovini: belo v sodih 360 K, rdeče v sodih 380 K, belo v 7/10 l steklenicah 3 K 70, rdeče 3 K 80; za tuje vino v nadrobni prodaji: belo v sodih 420 K hl, rdeče 440 K; za vino točeno gostom v gostilni za 7/10 l 40 odst. preko ulice 20 odst. nad nakupno ceno; v »osmicah« po 3 K 20 vin. liter.

Premog za živila. Med hrvatsko deželno vlado in trboveljsko premogovno družbo se je te dni sklenil dogovor, da bo Hrvatska dobavila v Trbovlje približno 100 vagonov koruzne moke in približno 40 vagonov slanine in masti, zato bo pa dobivala hrvatska industrija po 45 vagonov premoga na dan.

Ne moremo vsem ustreči. Nedavno smo poročali o neki interpelaciji v državnem zboru, ki priporoča, naj bi država župane za preobitno uradno delo v sedanjem voj. času nekoliko odškodovala, ker se ne morejo v polni meri posvetiti gospodarstvu. Večinoma so to misel odobraval. Nekdo nam je pa poslal zaradi tega očitjanje, češ, kaj pišete o tem, so pa župani zaradi tega oproščeni vojaščine idr. — Poglejmo, kaj piše štajerski kmečki župan: »G. glavar N. nam županom nalaga toliko dela, da moramo svoje domače delo popolnoma zanemarjati. Župan bi moral biti danes žandar, jutri konjederec, enkrat komisar, drugokrat birič, dopoldne bi moral odvezmati občanom živino, žito, krom-

pir itd., popolne pa že biteti na glavarstvo. Kratkoterminalo: mi župani moramo opravljati delo za tiste, ki so na glavarstvu, v žitnem uradu (posebno za razne bogatoplačane-komisijonarje) in bogstave še v kaki pisarni mastno plačani, a radi hude vročine ne marajo opravljati svojega posla. Župan, ti pa le bezgaj po občini od hiše do hiše, deri ljudi, grozi jim s kaznijo, zapiraj jih in osovraži se pri občanah. In vse to popolnoma zastoj...»

Ni pravega razmerja. List »Venkov« piše: Zgodi se večkrat, da posestniki pri enem konju izgube po 1000 do 2000 K. Če kdo kupi količkaj čedno žival, je cena občutna; ako je konj pozneje potrjen, izgubi gospodar lepo svoto, ker je cena potrjenih konj pri vojaški upravi brezprimerno nižja, kakor zunaj med kupčijo. List pristavi: V interesu narodnega gospodarstva je, da se vprašanje konjskih cen uredi.

V sedaj osvojenem ozemlju rodovitne Bukovine je žetev po večini še le ta mesec. Vojski poročajo, da je žito krasno, da se vozijo ure in ure med lepim pšeničnim in rženim poljem. Obsejano pa ni bilo povsod, ker so ljudje dobivali žito iz Rusije. Polju umikajoči se Rusi niso škodovali, pač pa so požigali graščine in druga poslopja. Tudi živina je v dobrem stanju; vojaški konji so se na dobrih pašnikih opomogli.

Trda je za papir... Nedavno so bili v Nemčiji prepovedali rabo platnenih in volnenih namiznih prtičev in servijet po gostiinah. Vstred tega je nastalo silno povpraševanje po prtičih iz tankega, belega papirja; po časopisih je bilo polno ponudb novih izdelkov. Sedaj je pa »državna komisija za uravnavo papirnatih potrebščin« predlagala vladi, naj prepove uporabo in izdelavo takih prtičev, češ, da gre na ta način v nič veliko važnih sirovin, ki so sicer nujno potrebne. — Ali bodo žepne robce ali rutice tudi prepovedali?

Tudi na Angleškem čutijo silno pomanjkanje papirja. Angleška vlada je vsled tega razglasila sledečo odredbo: Brez posebnega oblastvenega dovoljenja se v bodoče ne smejo izdajati: a) novi časopisi katerekoli vrste, ali periodični listi in knjige; b) plakati in razni reklamni listi. Izjeme se dovoljujejo le v izrednih slučajih. Dalje so prepovedani vsi ceniki, katalogi, trgovske okrožnice in tem podobne stvari.

Za naše gospodinje.

Polenovka s sardelinim maslom. Razsekljaj sardelo in zagneti seklanje ter malo čebule in peteršilja v žlico masla. Kose polenovke posoli, nakaplaj s sadnim kisom in narejenim maslom ter peci. Polenovka mora biti precej mehko kuhana.

Riba brez masti. Ribo, naj bo sveža ali posušena, skuhaj v slanem kropu. Nato razpolovi paradižnike in pari same na sebi s ščepcem soli, popra in stro-

kom česna. Kuhan paradiž pretlači, mezgi primešaj par mehko kuhanih krompirjev, okisaj, vzemi ribo iz vode in deni v omako.

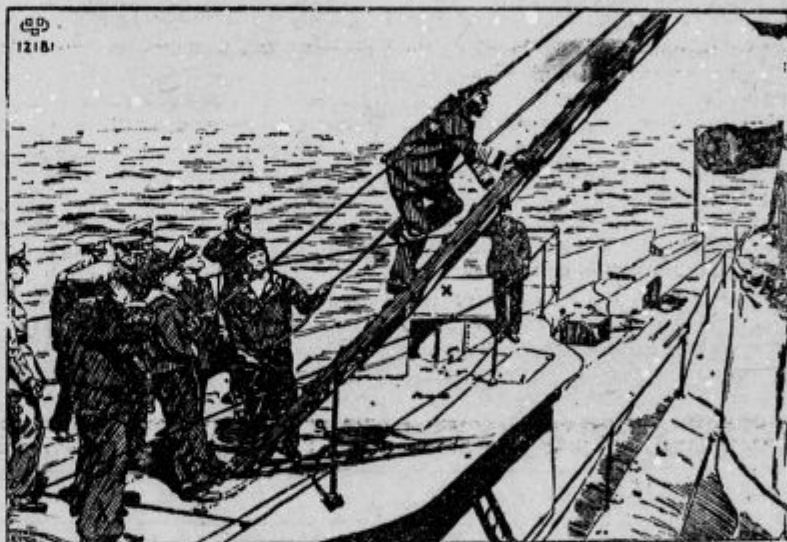
Vohrovtova pečena kaša. Skuhaj razrezano vohrovtovo glavo in ocedi. Na odlično skuhaj tri pesti ajdove kaše. Nato treba prevreti par paradižnikov s kožo in s semenom vred, zmešati vse vkup in ohladiti. Potem primešaj žlico masti, dva jajca, posoli in popopraj, popraši z žlico moke in peci pol ure.

Slike in črtice z bojišč.

30 mesecev nepretrgoma na bojišču.

Dragi »Domoljub«! Sprejmi mojih par vrstic v svoje okrilje, da bodo Tvoji čitatelji malo izvedeli, kaj so vse doživeli v vojni. Nahajam se že 30 mesecev nepretrgoma na bojišču. Videl sem grozne prizore, prestal marsikaj v Gozdnih

Angleški kralj nadzoruje nov podmorski čoln.

Karpatih, v Galiciji, na Doberdolu, Št. Martinu, južnem Tirolskem, na M. Zebio, Kostenzin, Lemerle, Borgo pri Lokvici 7. in 8. ofenzivo, na Št. Gabrielu, na Sv. Gori, na Kuku, 10. ofenzivo; pa kaj tako groznega še nisem doživel, kot 7. avgusta t. l., a obenem sem se prepričal, kako varuje Mati božja svoje častilce. Nahajali smo se ta dan v rezervi v barakah. Moštvo, ki je delalo ponoči, je počivalo, da si nabere novih moči za prihodnji dan. Nič hudega slu-teč je sladko pozaspalo. Jaz in še par mojih tovarišev smo si kratili čas, ko smo prebrali »Domoljuba« s kartami. Igrali smo šaljivega »duraka« za zabavo, kar pošlje izdajalec laški eno 21 cm zažigalno granato ravno pred nas. Bil je strašen prizor, ki se je tam odigral: vpitje težko ranjenih, ki so jih tako nagloma objeli plameni ognja, povzročena po zažigalni granati.

Rešili smo 15 težko ranjenih iz tega pekla. Tudi jaz sem dobil kosce granate v desno stegno, pa poškodoval me

ni ravno preveč; rana ni nevarna, če-ravno sem bil samo 3—4 metre od mesta, kjer se je granata razletela. Hvala Bogu in Mariji! Zgorelo je še ta čas, preden sem šel na obvezovališče, 17 oseb; pokončane so bile puške, municija, obleka. Tisti, ki so se rešili, so ušli bosu in v srajcah. Koliko je bilo vseh izgub pri stotnici, bom izvedel še-le pozneje, ko pridem nazaj, da povrnem nezvestemu Lahu; kar nam je posodil, mu povrnemo stotero. Bog nam pomagaj in Marija, da bi čimpreje zbežal v Sicilijo. Kadorni smo pe vsi obljubili, da si bomo iz njegove hrbtno kože naredili pasove in jermene za nahrbtnike. Pozdrave vsem čitateljem »Domoljuba« pošiljamo ranjenci: poddes. Kajnik Jakob, nared. Golež Anton, četov. Farčnik Jan, deset. Kiemenčič, poddesetnik Ocvirk, poddes. Jazbec Ivan, inf. Molan Iv., Kovač Jurij, poddes. Sitar Stefan, poddes. Ferenz Adolf, poddes. Ula-ga Iv. umrl, inf. Polyzki Fr., inf. Molan umrl.

Kako je bilo na gori Pasubio.

Cesarski strelec Franc Vomberger opisuje, kako se mu je godilo na gorovju »Pasubio«. Tako se namreč imenuje nekaj čez 2000 m visoko gorovje, katero so naši v pomladanski ofenzivi proti Italiji Lahom vzeli. Lansko jesen nam je hotel Lah to postojanko na vsak način izpuliti, kar se mu pa do sedaj ni posrečilo. To gorovje imajo zasedeno tirolski cesarski lovci, med katerimi nas je bilo tudi nekaj Slovencev, Nemcev in Čehov. Ker je bilo treba strelske jarke, kritja in žične ovire, sploh vse, kar je treba za brambo, napraviti iznova, je dalo to mnogo dela, in sicer nevarnostipolnega dela. Niti eno noč nismo imeli časa za spanje, kajti morali smo stati na straži, ali pa kopati jarke ter staviti ovire. Podnevi tega nikaikor ni mogoče izvrševati radi preblizu nahajajočega se sovražnika. Delali smo torej ponekod ne od zore do mraka, ampak od mraka do zore. Najbolje je bilo za nas, kadar je bila gosta megla; ko je pa izginila za malo časa, smo jo popihali tudi mi, ker drugače so takoj

začele krogle brenčati okoli nas. Včasih je poskusil Lah z granatami iskati naših bivališč in krčij, a se mu ni posrečilo, da bi jih našel, ker so padale kar na slepo. Seveda ni bilo vedno tako. Kadar je bilo dalj časa zelo mirno, smo rekli: sedaj pripravljaj Lah in vozi skup municijo. Tako je bilo tudi pred 9. oktobrom. Pričelo se je ravno daniti. Naš voj je prišel pravkar z dela; bil je takrat namreč ravno v rezervi. Dobili smo uprav kavo, ko začne sovražnik hudo s topovi streljati. Takoj je bil alarm; hitro smo pospravili svoje stvari ter šli gori v kritje (kaverno). Granate vseh kalibrov so sule proti našim postojankam. Na gosto so padale zlasti tiste vražje mine, ki jih Lah posebno rad uporablja. Bilo je vedno huje; padale so na našo jamo, ter sedel in zad, da se je zemlja tresla, kot bi se zdaj pa zdaj hotelo vse podreti. Pritisk od eksplozivnih granat je včasih udaril tudi v jamo, da nas je hotelo skoraj zadušiti. Bilo nas je nabasanih v jami, da nismo mogli vsi niti na obeh nogah stati. Malo čez poldne smo izvedeli, da je eno takih kritij zasulo ter pokopalo v njej mnogo vojakov.

Mi smo že komaj čakali, da bi prislo povelje iti vun, ker v tej luknji je postalo tako mučno, da ni bilo več prestajati. — Kmalu nato pride poročilo, da je začel Italijan napadati s pehoto. Sedaj pa pride povelje: Takoj gori v postojanke, ki jih je Lah že zasedel. Treba je torej hiteti; a ta strašna toča granat in min ni hotela prav nič ponehati. Toda tu ni časa, da bi premišljevali in čakali. Hiteli smo torej vun, a vsi jarki so bili že zasuti s kamenjem. Kljub temu treba naprej, kakor kdo more. Sedaj nastane šele pravi pek: Kamenje padalo vseppek, drobci granat in min frčali po zraku, da je bilo joj. Mnogo tovarišev ni prišlo več gori; obležali so — nekateri za vedno. Meni prileti en kamen z vso močjo od zadaj na ledje in mi prebije vso obleko s sukno vred in pa še kožo, malo zastočem ter se zvijem od bolečin, pa grem zopet dalje.

Ves utrujen in popolnoma premočen od znoja in silnih naporov, pa tudi že skot popolnoma opešan dospem gori to jarkov, kjer so bile naše vrste, a že zelo zredčene. Lah, ki so že zopet hoteli naprej, so bili kmalu vrženi nazaj. Nekaj smo jih takoj ujeli, potem pa smo zopet zasedli postojanke. A napad je trajal naprej in vedno huje. Pokalo je zopet, grmelo in tutilo in piskalo in cvrčalo, da je bilo groza. Vmes se pa čuje vpitje vojakov in ječanje ranjencev. To je bilo nekaj groznega, človek ne more tega opisati nikomur, kdor ni sam skusil. Peklenšček bi ne mogel, mislim, doprinesiti hujšega. Tu sem popolnoma prepričan, da mi je Marija pomagala, ker njej priporočati se nisem pozabil nikoli. Jaz nisem nič vedel, kaj se okrog mene godi; šele ko mi poidejo patroni, se ozrem okrog, kje bi bilo najti kaj municije. Tik poleg mene so ležali trije tovariši, eden na eni, drugi na drugi strani — vsi mrtvi z razbitimi glavami. »Oh, hvala Bogu in devici Mariji,« vzdihnem, »da sem tu v sredi ostal zdrav!« Mrtvemu tovarišu vzamem patroni ter streljam dalje. Sedaj mi prileti droben kamen v čelo, kar me pa ni ranilo preveč, samo krvavel sem nekoliko. Obr-

sal sem se in streljal dalje. Vrsta naša je postala zopet redka; treba je torej biti na krepki straži, dokler ne pride zopet rezerva. Sedaj eksplodira prav blizu mene ročna granata in pritisk zraka mi je odnesel kapo sam Bog ve kam. Iskal sem jo, a našel nikjer. Meni se ni zgodilo nič; streljal sem dalje. Kar prileti krogla ravno v mojo puško ter mi jo razkolje. Les, ki je bil pritrjen na puškini cevi, je bil popolnoma odbit. S svojo puško torej ne morem več streljati. Hočem vzeti irtvemu tovarišu še puško, ker je tako ne potrebuje več; v tem pa eksplodira druga ročna granata vržena od sovražnika, prav pred menoj. Na srečo sem imel ob levi strani glave precej debel kamen; vendar me oškropi kamenje po rokah in obrazu ter mi vrže v oči pesek in prah. Sedaj je bilo z menoj ven. Videl nisem skoraj nič; toliko mi je pomagalo desno oko, da sem taval nazaj. Ker sem pa slabo videl, sem krenil na napačno stran. Da me ni videl eden ranjenih tovarišev in vpil name, bi bil prišel ravno Italijanom v pest. On me je potem peljal do prvega kritja, kjer smo potem čakali, da je strašna toča granat malo prenehala, kar se je zgodilo zelo pozno ponoči. Ravno hočem s tovarišem iti dalje, pa naju še nekaj pridržuje v jami; v tem prileti granata prav pred jamo v jarek. Strašen pok in pa tudi zrak od eksplozije nas skoraj poduši. Glava je bila tako že strašno razbolena od vednega eksploziranja, zraven pa še tako hude bolečine v očeh. Človek bi prišel skoraj ob um. Sedaj pa planem hitro ven ker predno prileti druga granata, se mi lahko umaknem. Mene je vodil sanitetec k batalionskemu obvezovališču, kjer so nas za silo obvezali ter takoj poslali nazaj. Do divizijskega sanitetnega oddelka smo prišli šele drugi dan popoldne. Trudapolna je hoja po teh gorskih stezah, ako človek ne vidi. Zraven pa je pritiskal tudi še glad in žeja nas je mučila. Tu smo torej vendar dobili vsak po eno mesno konservo, malo kruha in pa vode. Potem pa so nas naložili na avtomobile ter peljali do neke bolnišnice; sam ne vem, kje je bila, ker videl nisem sedaj nič. Tam so preobvezali one, ki so bili potrebni; lahko ranjeni so kar tam ostali, nas so pa zopet poslali z avtomobili naprej do Tridenta, kjer so nas okopali ter očičili uši, katerih se pri nas ni manjkalo. Pozneje so nas poslali naprej do Inomosta. Tu sem se malo pozdravil, nato pa preselil v St. Pölten na Spodnjem Avstrijskem. Oči še niso zdrave, a upam, da se bodo popolnoma pozdravile.

Tako se je meni godilo na »Pasubio«. Mnogo sem trpel ter veliko prestal, a minilo je. Bogu sem hvaležen, da me je tako čudovito rešil iz tega strašnega topniškega ognja. Z več ranjenci sem potem govoril o tem, a vsak je rekel: »Saj sem že več bojev skusil, a kaj takega še ne.« Gore Pasubio ne bom pozabil nikdar, posebno pa 9. oktobra ne. Ta dan mora biti vsako leto praznovan, dokler bom živel.

To pa pravim vsakemu vojaku, da moliti in Mariji se priporočati v varstvo, naj nikar ne pozabi!

Franc Vomberger
iz Pšenične poltce, p. Cerklje, Gorenjsko.

Zvonu.

V jutru zornem nam donel si ljubljenec z visokim lin;
slavo Bôgu vsak dan pel si,
molil je s teboj trpin.

In zvečer ko šum je vtihnul,
ptiček zadnji šel v pokoj, —
je v naravo trudno dihnul
»Ave« glas srebrni tvoj.

Zdaj pa daleč v kraje tuje
na bojišče si pozvan;
naj iz tebe tam se vsuje
na sovraga silna bran!

Službe božje prej znanilec —
srečo vso ti vsak želi.
Bodi trden nam branilec,
nam pospeši mirne dni!

Retenski.

Najboljša in najsigurnejša
prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, in jih obrestuje po 4 1/4% brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Listek

Zvonarjeva hči.

(Povest. — Spisala E. Miller. — Priredil Fr. Steržaj.)

(Dalje.)

16. Vliivanje.

Takrat je živel na svetu pobožen rod. Prešinjala ga je bogaboječnost in živo katoliško prepričanje. Ljudje so posvečevali svoje delo pogosto javno Bogu in nihče se ni zgedoval nad globoko vernostjo njihovo.

Navsezgodaj se je pripravila drugi dan vsa zvonarjeva družina k božji službi. Za vliivanje je potreben božji blagoslov, je dejal sicer molčeči stari mojster. Tako je slišal od očeta in tako je naučil svojega sina.

Anica je stopila s svojim možem skozi vrata, Rozika je spremljala očeta. Njim so sledili v primerni daljavi pomočnik in učenca. Take skupne ure pobožnosti pa so Roziki prinašale samo muko. Tu je stopala Anica, veselo ščebetaje, kakor ved-

no, s svojim možem — resnim Jožefom. Njen Henrik se je pa gori oblačil v delavsko obleko, da gre na težko delo.

Rozika pač ni marala zahtevati, da bi šel navsezgodaj z njo h katoliški božji službi. Redkobesedno in nekako boječe sta šla mož in žena drug drugemu s poti in se skrbno varovala vsake mučne besede.

»Molila bom zate, Henrik,« je šepnila Rozika skoro proti svoji volji možu.

»Stori svoje dobro, sam bom skušal napraviti svoje po svoji moči,« ji je odvrnil Henrik.

Stari Rudnik je čutil v takih trenutkih brezdnost, ki ga je ločilo od Henrika. S skrbnim sočutjem je ošinilo njegovo očetovsko oko svojega otroka, kadar je videl, da ga nihče ne opazuje, in rekel si je:

»Koliko se pač mora vojskovati. Nato nismo mislili; ni čuda, da je postala tako tiha. Tudi Henrik mora nositi svoje breme.« Stari mojster je težko dihal, saj je tudi zeta ljubil, kakor svojega sina.

Če so videli meščani vso Rudnikovo družino, ki je šla k sveti maši, so se pomenkovali:

»Danes bodo vlivali. Vsa zvonarjeva družina je šla k zgodnji sveti maši.«

Henrik je delal sam v livarni. In sam je mislil pri zjutranji molitvi na božje vodstvo in je pridodal zraven otroško željo:

»Obvaruj nas in vzdrži nas danes vse n blagoslovi naše delo zaradi svoje ljubezni. Amen.«

Zavedal se je nevarnosti in nesreče, ki se lahko pripeti pri vlišanju. Ne samo, da se lahko vlišanje skazi in bi trpela obrtniška čast; če se ponesreči, bi tudi njihovo življenje bilo v nevarnosti. Če se vsje razbeljena kovina po napačni poti, bi se vsi nevarno ožgali.

Z veliko natančnostjo je še enkrat poskusil pohojeno in poteptano zemljo. Nato je pristopil k četverooglati, zidani peči, ki je bila v bližini jame in jo zakuril. Nato je začel prazniti jarek iz opeke, ki je posevno držal do jame in do luknje pri zvonovi obliki.

Ko so prišli domači resnih obrazov iz cerkve domov, so bile vse predpriprave končane. Stari mojster je začel vlagati kovino v topilne kotle pri vratih, ki so bila sredi topilne peči, mlada dva sta mu jo pa nosila skupaj. Njegove ustnice so mrmrale različne molitve vselej, kadar je spustil kos kovine skozi odprtino. Svetlo je žarel baker v veliki množini poleg srebrnoblesčечеega cina; v vroči peči sta se jela spreminjati v tekočino. Nato je mojster zaprl vrata. Treba je sedaj nekoliko potrpeti, da se stopi vsa kovina.

Tuintam je vtaknil mojster Rudnik čudno viličasto palico v peč in je poskušal na njej, ko jo je potegnil ven, moč zlitine. Čez nekaj časa je vzkliknil: »Molimo!«

Mladi možje so spustili delo iz rok in se prikrizali za molitev. Rudnik je pričel: »Verujem v Boga, Očeta vsemočnega, stvarnika nebes in zemlje . . .« in moški so mu pomagali resnih glasov moliti apostolsko vero in nato še »Oče naš«.

Henrik je stal zraven in po svoje molil za božjo pomoč pri delu. Ta navada se

mu je dopadla, dasiravno je njegov prvi mojster ni izvrševal. Trenutek je bil resen. Majhen slučaj, pa bi bilo uničeno delo in oni sami; potrebujejo vsi božje pomoči. Neka svečanost je vladala po prostorih, napolnjevala srca mož in se spuščala na delo njihovih rok.

Stari Rudnik se je pobožno prikrizal in glasno ukazal:

»Odprite zapah!«

Njegov sin sam je pristopil z železnim drogom zraven in sunil z močno roko zapah pri topilnici, da je odskočil na ognjišče.

Zavreščalo je in zašumelo; belo razbeljena kovina se je vtila iz odprtine. V trenutku se je z njo napolnil jarek in planila je proti zvonu. Votel glas je zadonel med besnim cvrčanjem. Može so dobro poznali ta glas, močno naprej so se nagnila njihova telesa nad zvonovo obliko, ki je sprejemala razbeljeno kovinsko zmes vase. Pri vetrovnih luknjicah je prihajal piskajoč glas — stisnjeni zrak — na dan. To je vrvelo in kipelo in šumelo v globini in v odprtinah! Mojstri pa so stali napeto poslušaje; s pozornim živčevjem na obrazu so gledali in prisluškovali.

Vedno mirnejše postaja šumenje in polagoma ponehuje. Po sodbi starega mojstra se je vliv posrečil.

Plašna napetost je ponehala; utrujenih, ohlapnih udov stojijo delavci ob jami. Za danes je delo končano. Mojster in pomočniki počivajo. Samo njihove misli se pečajo z vlitino v jami. Upolno pričakujejo prihodnjega dne, ki jim bo dal gotovosti.

Drugo jutro že ob petelinovem petju je šestero krepkih rok pri delu in odmetava poteptano zemljo iz jame.

Verige in vrvi so natvezli ob mogočna, lesena bruna in jih spustili na zvon. Velikana je treba z zrnom in plaščem dvigniti v višino. Stari škripci cviliijo in ječe, vrvi se drgnejo, verige ropočejo, vmes pa se čuje poveljujoči glas. Žilnate roke zagrabijo za hrastove ročaje, v presledkih, sunkoma pritiska sila in kmalu se prikaže zvon iz jame.

Toda mrliška obleka ovira njegovo življenje, kamen in ilovica mu zapirata pojoča usta. Z vneto se polotijo možje vklejenega novinca, odrešijo ga začarajočega molka. Močne pesti mu izrujejo kamnito zrno, kladiva mu razbijajo z vriskajočimi udarci zunanji plašč raz trepetajoče, brneče telo. Mogočno in lepo visi prost vsakih okovov na verigah. Nato ga prično snažiti in likati, da žari proti večeru v vsi svoji iskreci se bronasti lepoti, ob dnu prepasan z ličnim cvetličnim okraskom in pomenljivim napisom.

Privežejo mu nazadnje še brneči jezik — kembelj. Stari mojster sam ga je dvignil, da ga more Jožef privezati in nato odstopijo vsi nekoliko v stran. Močan sunek proti zvonu in — mogočno telo se zaziblje gibčno semintja. Kembelj udari ob zvon . . . Globok, zvoneč glas zaplava po zvonarni tako mogočno, kakor bi hotel prodreti stene in si napraviti prostora na prosto. Henrik skoči k vratom in jih odpre.

Zvon zvoni. Može stoje mirno, po-

hožen trepet jim stresa telesa in nato vriskajoče veselje.

»Srečno, srečno,« pomagajo učenci s svojimi zvonkimi glasovi.

Stari mojster stoji prekrizanih rok, njegovo v solzah blesteče se oko se upira na zvon in starikavi, tanki ustni mu šepčeta:

»Janez Prašnikar, poslušaj! To je tvoje delo! Poslušaj!«

Zenske prihite ven in v srčnem veselju stiskajo njihove bele roke one začrnelih možakov. Srečni pogledi se utaplajo in srca utripljejo v skupnem ponosu in sreči.

Sosedje hite skupaj; novi zvon jih je priklical. Z napetostjo opazujejo lepoto njegovo in se naslanjajo z njegovim blagim glasom, ki jih bo nekdanj spremljal na poslednji poti . . . (Dalje.)

Tedenska pratika.

Petek, 24. avgusta: Sv. Jernej, ap. — Sv. Ptolomej, šk.

Sobota, 25. avgusta: Sv. Ludovik, kr. — Sv. Peregrin. — Sv. Evzebij.

Nedelje, 26. avgusta (13. pobink.): Evang.: Jezus ozdravi 10 gobavih. — Sv. Zeffirin, pap. — Sv. Genezij, igralec, muč.

Ponedeljek, 27. avg.: Sv. Jožef Kalasancij, ustanovitelj šol, reda piaristov. († 1648.) — Sv. Gebhard, dež. patron na Predariskem. — Sv. Natalija.

Torek, 28. avg.: Sv. Avgustin (Gustav), cerkv. uč. in šk. († 430.) — Sv. Julijan.

Sreda, 29. avg.: Obglavljenje sv. Janeza Krst. — Sv. Sabina. — Sv. Evtimij.

Četrtek, 30. avg.: Sv. Roza Limanska, južno-ameriška svetnica-devica. — Sv. Feliks in Adavkt, muč. — Sv. Moderat.

Solnce vzhaja ob 5. uri 10 min., zahaja ob 6. uri 32 min.

Luna: Prvi krajec 25. avg. ob 8. uri 8 min. zvečer.

Obglavljenje sv. Janeza Krstitelja.

Judovski zgodovinar Jožef Flavij je zapisal sv. Janezu Krstitelju to-le spricalo: »Bil je mož, odičen z vsemi čednostmi; opominjal je Jude, naj bodo pravični do vseh ljudi in naj se oprimejo pobožnosti do Boga.«

Janez je umrl kot mučenec za božjo postavo, ker je proti Herodu očitno izpovedal: »Ni ti dovoljeno jemati žene tvojega brata.« Herod ga je dal vreči v ječo. Pri neki gostiji na dan svojega godu je plesala Salome, hči Herodiade, vpričo gostov; kraljevi razuzdanec je bil zaradi tega tako razvnet, da je gizdavi piesalki pod prisego obljubil dati, karkoli bi zahtevala. Nadražena od maščevalne matere je zahtevala hči glavo sv. Janeza, nakar ga je brezsrčni kralj dal v zaporu obglaviti. Krvnik je dal glavo hčeri, ta pa materi, ki

še ni bila zadovoljna s smrtjo resnega pridigarja, pa mu je z bodalcem prebodla še jezik.

Glavo svetnikovo so prenesli v Rim, kjer jo hranijo in časte v cerkvi sv. Silvestra.

Kdor po nedolžnem trpi, naj se zamisli na sv. Janeza, Dočim Herod in njegovi prijatelji pojedajo in popivajo, zdi huje svetnik v ječi, mora dati celo svojo glavo krvniku. Kako različna usoda! Toda Janeza tolaži zavest, da je nedolžen in da prejme v kratkem plačilo pri Bogu, — dočim si je Herod spletel večno šibo.

Najnovije z bojišč.

V hudi vročini traja 11. soška bitka z nezmanjšano silo dalje. Na 60 km dolgi črti divja vojni vihar huje nego kdaj; predvsem hudi so napadi na Sv. Goro in na goro Sv. Gabrijela, dalje pri Kanalu ter med Vipavsko dolino in Kostanjevico, kjer je skušal sovražnik predreti našo črto. Izgube so seveda obojestransko hude in krvave. Uradno poročilo z dne 20. avgusta se je glasilo: **Uspeh dneva je bil naš. Ujeli smo čez 3000 Italijanov.** Med reko Vipavo in Fajtim hribom se je razbil sovražnik ob železnem odporu kranjskih gorskih strelcev. — Pri Asiago in Luganski dolini na Tirolskem so se Italijani umaknili. — Na Trst so v nedeljo zvečer ustrelili sedemkrat sovražni monitorji z morja; 6 oseb je mrtvih, nekaj ranjenih. — Italijani streljajo s približno 5000 topovi, pomaga jim 206 letalcev.

To in ono.

Manj — pa pravilno. V Nemčiji širijo letak, ki ga je sestavil sanit. svetnik dr. Kersting, ter ima nenavaden naslov »Nemčija, flečeruj!« Namen tega letaka je, da bi se Nemci oprijeli zlatega pravila, ki ga je učil že Amerikanec H. Fleischer (Flecher) in se glasi: Uživajte manj, a pravilno. Ta doktor in zdravnik dokazuje, da veliko prehitro jemo in da je »flečerovanje« najbolje sredstvo zoper to škodljivo razvado. Flecher ukazuje, da je treba vsak grizljaj toliko časa žvečiti, dokler se vse popolnoma ne zmelje in ne izgine kar samo od sebe po grlu. S tem se doseže, da se olajša delo prebavilom, da boš bolj zdrav in da ti bo jed res teknila in koristila, zraven pa — kar je najvažnejše — da stediš in varčuješ. Kdor hitro je, veliko sne in je zapravilivec. — To resnico smo že enkrat zapisali. Priporočil nam je pa sedaj urad za prehrano (na Dunaju), naj jo še enkrat v spomin pokličemo.

Japonski zdravniki od revnih ne zahtevajo nikakega honorarja (nagrade, plačila). Med Japonci je razširjen star pregovor, ki ga je odobrilo tudi društvo japonskih zdravnikov in se glasi: »Ako obiščeta hišo hudobna dvojčica — revščina in bolezen — potem je dotični človek, ki sprejme v tej hiši četudi samo en vinar, — tat.« Japonski zdravnik neguje bolnika, ki je reven, ne le zastonj, marveč mu donaja celo zdravila in ga tudi drugače podpira. — Toda tudi bogati bolniki ne pričakujejo računa. Zdravniški računi so na Japonskem nepoznani. Ponos in čut hvaležnosti narekuje Japoncu dolžnost, da zdravniku sam od sebe podeli primerno odškodnino, ko je zdravljenje prenehalo. Ta dar se ravna po razmerah bolnikovih, a žastihlepnost pripomore, da se Japonec izkaže kot pošten plačnik.

Vprašanja in odgovori.

J. P. — B. Bela: Natančneje ne moremo razložiti, kakor je bilo v »Domoljubu« št. 30, str. 350. Zdi se, da starost ne pride v poštev.

F. Sv. — Cerkljica: Usoda žen, ki imajo može v Ameriki, je v sedanjih časih zaprtje res trpka. Potrkajte pri poslancih vašega okraja, da se za vas potegnejo.

SKRIVALNICA.

Mleli in mleli
kakor hoteli
svoje smo čase.
Mlini na vodo
dali posodo
moke so zdrave.
Druge naprave
veter vrtil je...
Danes pa melje
mlinar na karte.
»Nač ga nikarte
v laž zapeljati!« —
pravi glavar ti.

»Kdaj bi spustila
brez privollja
mlinček svoj v tek?«
Z ena modruje
in ugibuje.
Strah jo preмага;
nič ne pomaga;
vda se v nesrečo,
vživa le lečo.
Malo še moke
dā za otroke.

U VII 600/17-2

V imenu Njegovega Veličanstva cesarja!

C. kr. okrajna sodnija v Ljubljani je razsodila o obtožbi javnega obtožitelja zoper Marijo Zupec, roj. Kramar, r. k. omoženo, posestnika ženo iz Iške vasi št. 19, radi prestopka po § 20 št. 1 cesarske naredbe z dne 24. marca 1917 št. 131 dr. zakona, v navzočnosti c. kr. d. s. sv. v p. Potrato kakor javnega obtožitelja, obtoženke Marije Zupec po danes dognani glavni razpravi po predlogu javnega obtožitelja, naj se obtoženka kaznuje, tako: Obtoženka Marija Zupec je kriva, da je dne 23. junija 1917 v Ljubljani izrabljaje izredne razmere, povzročene po vojnem stanju, zahtevala za potrebne reči namreč za piščeta očitno čezmerne cene in sicer 12 K za jedno in je s tem zakrivila prestopok draženja po § 20, odst. 1 cesarske naredbe z dne 7. avgusta 1917 št. 131 dr. zakona ter se radi tega ohsodi po § 20 cit. cesarske naredbe z uporabo § 266 k. z. na tri dni zapora ter po § 389 k. p. r. v povračilo kazenskih stroškov. V smislu § 45 navedene cesarske naredbe se odredi, da je sodbo enkrat v Ljubljanskem časopisu »Domoljub« na stroške Marije Zupec objaviti.

Ljubljana, 11. julija 1917.

Dr. pl. Kečvar m. p.

KUPIM

bukovo ogle od enega vagona
kg 10.000
bukova drva od 5 sežnjev (20
metrov) naprej.
Plačilo naprej ali povzetje. Prosim ponudbe.
JAKOB TAUGER, trgovec z ogijem in drvni. TRST.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Linc, 18. avgusta: 35, 15, 33, 34, 16
Gradec, 14. avgusta: 90, 8, 55, 83, 38

Framydol je sredstvo za pomlaje-
nje las, ki rdeče, svedle
in sive lasse in brade za trajno temno pobar-
va. I steklenica s poštnino vred K 2.70.

Rydyol je rožnata voda, ki živo po-
rdeči blede lica. Učinek je ču-
dovit. I steklenica s poštnino
vred K 2.85. Povzetje
85 vinarjev več. Nastov za naročila

JAN GRODICH, drožer, je pri angeli,
Brno 641, Morava.

Kupim dobre

mlinske kamne

95 cm premera za mletev štuf (celjca,
bele kranjke ali podobne). Kdo jih po-
nudi?

Andrej Zajec, Pešata 22,
p. Dol pri Ljubljani.

Suhe gobe

lepo in zanesljivo blago kupuje po najbolj-
ših dnevnih cenah Vilj. Steinhart, Ljubljana
Dunajska cesta, Mathianovo dvorišče.

Služba.

Išče se upokojen orožnik, dacar ali
poduradnik za

nadzorstvo

pri nekem večjem podjetju v Ljubljani. Po-
nudba z navedbo referenc poslati na uprav-
ništvo lista pod šifro »Klavlina«.

Podpisana preključem vse žaljive besede,
katere sem govorila o sosedih Mariji Govekar:
češ da je svojega nezakonskega otroka umorila,
in jih prekličem.

Marija Kovče, Hraše št. 1.

Kupi se

brinjevo olje

Ponudbe z navedbo cene v kilah
in množine na K. MILKOVIČ,
Moste pri Ljubljani. 2028

PREKLIC.

Podpisana preključem vsa obrekovanja in
žalitive, ki sem jih javno govorila o Frančiški
Jane in Mariji Iskra iz Hlebec občina Lesce.
Izjavljam, da nisem govorila resnice.

Frančiška Zupan
Hlebec št. 6.

Le 2K 15h stane pri nas naj-

manjši fot. aparat

„Omega“, vel. slike 4x4 kompl. s

malo opremo z natanč. navodl. za

začetnike. Kamera za učenje, za

plasti in filme, posebno primerna

za začetnike, vedno pripravlj. so-

lino dolo, zapera za daljše in mo-

mentne posnetke, ostro akromat. ob-

jektiv, temna plošča in vse potrebne

kompl. v kart. s kovin. kaseto in navodilom vel. 4x4/6

K. 22-90, vel. 6x6 K. 31-90. Zaključna omara za vsi-
tvo, za plošče in filme, žepna oblika vel. 4x4/6 K. 43-20;

vel. 6x6 le K. 50-40. »Brožna kamera« kompl. s malo
opremo in 1 porabno navodilo le K. 33-60. Dober stranski
zalužek, ker so slike gotove v 1 minuti. Pošila po
povzetju. Poštnina 1 K. Export „Perfekta“, Dunaj VII.

Neustift, 137/102, 1323

Cudovito šilo za šivanje le K 3'90

Naše cudovito ročno šilo za šivanje šiva tako naglo prešivne vbode kot šivalni stroj. — Največja iznajdba, s katero more vsak sam krpiti in šivati usnje, raztrgane čevlje, konjsko oremo, kožuho, preproge, pogrnjala za vozove, šofore, klobutčino, plašče za kolesa, vrste, platinno in vsako drugo močno blago. Dobrota za rokodelce, kmete in vojske. Neobhodno potrebno za vsakogar. Trdna konstrukcija, zelo lahka vorača. Jamstvo za porabnost. Mnogo pohvalnih pismen. Cena komol. šilu s sukancem, 4 različni šivankami in porabnim navodilom: K 3,90, 3 kosi K 11.— 5 kosov K 18.— Pošljaja po povzetju, (na boljše proti pred plačilo.) 1552

M. Svoboda, Dunaj, III/2, Hiessgasse 13-404.

GOBE

Iepo posušene kupnice v vsaki masežini po naviaji dnevi ceni V prvi vrsti jurčke, potem lesičke, turke, medvedove tačke sploh vse vrste gob posušenih, ki jih poznate kot ušitne. Vprašanje in podrobne sprejema: Rudolf Štarovašnik, eksport gob v Konjicah, štaj.

Kupujte v Katoliški Bukvarni!

500K

Vam plačam ako Vam burjih očes, bradavice in trde kože tekoni 3 dni s korenino brez bolečin ne odpravi **RIA-BALSAM**.

Cena lončku z jamstvom sam pismom K 1'75, 3 lončki K 4'50, 6 lončkov K 7'50.

Kemeny Kaschau (Kassa) I., poštni predal 12 308 Ugrsko. 100 000 zahvalnice.

Ustanovljeno I. 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Dovoljuje članom posojila proti poroštvu, zastavi življenjskih polic, posestva, vrednostnih papirjev ali proti zaznambi na službene prejemke.

Vračajo se posojila v 7 1/2, 15 ali 22 1/2 letih v odsekih ali pa v poljubnih dogovorjenih obrokih.

Kdor želi posojila, naj se obrne na pisarno v Ljubljani, Kongresni trg št. 19, ki daje vsa potrebna pojasnila.

Društveno lastno premoženje znaša koncem leta 1915 519.848,40 kron.

Zadruga sprejema tudi hranilne vloge in jih obrestuje po 4 1/4 %.

Deležnikov je bilo koncem leta 1915 1924 s 15.615 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6,089.850 kron.

Suhe gobe,

črno in rdečo deteljo, kumno, janež, repno, korenjevo, razna travna in druga domača semena, prazne vreče kakor tudi vse vrste pridelkov kupuje **SEVER & URBANIČ**, Ljubljana, Wolfova ulica 12.

!! Ako še niste, pošljite naročnino !!

Dobro „IKO“ uro

vsak občuduje in zaželi, kajti ona je **mojstrsko delo urarske umetnosti!**

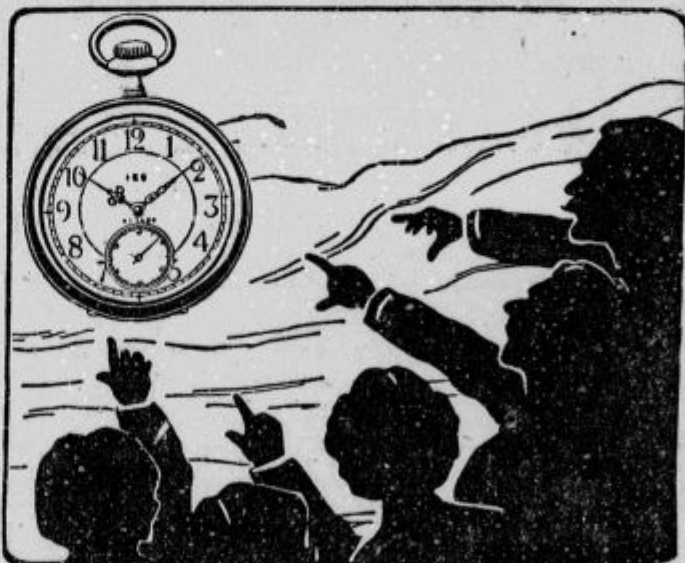
Razpošilja se po povzetju **Neugajajoče zamenjam!**

Velika izbira ur, verižic, prstanov, lepoticja, daril itd. v velikem

krasnem ceniku,

katerega zahtevajte zaštonj in poštnine prosto.

- St. 99410 kovinasta anker Roskopf ura . . . . . K 12'40
- » 99449 Roskopf ura, grav. močna, 2 pokrova . . . . . K 16'80
- » 99600 Radijska žepna ura ponoči sveteča . . . . . K 16'20
- » 99865 kovinasta verižica K 1'60
- » 99645 Uhani amer. double zlato K 3'40
- » 99022 Srebrni rožni venec K 9'50

Lasna znamka „IKO“ svetovnoznana.

Svetovna razpošiljalnica

Lasina protokolirana tovarna ur v Svici.

H. SUTTNER samo v LJUBLJANI št. 1.

Nobene podružnice.

Svetovnoznana radi razpošiljanja dobrih ur.

Nobene podružnice.

